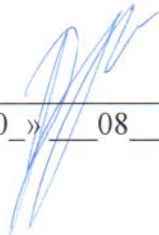

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

Рац А. Й.
«_30_»_08_2019 р. _

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: **магістр**
Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**
Спеціальність: **013 Початкова освіта**

Розробники програми: Кучай Т. П., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології; Поллої К. Д., старший викладач кафедри педагогіки та психології

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ
Протокол №_1_ від „_28_” ____08____ 2019_року

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали) Біда О. А. _____

Гарант освітньої програми _____
(підпис) (прізвище та ініціали) Кучай Т. П. _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 01 Освіта	Обов'язкова	
Модулів – 1 Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки /спеціальність 013 Початкова освіта	Курс: 5.	
Загальна кількість годин: 90		Семестр 1.	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Рівень освіти Магістр	10 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	___ год.
		Лабораторні	
		___ год.	___ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
Вид контролю: _____ залік _____			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Сформувати у студентів поняття про науково-педагогічне дослідження, ознайомити із комплексом методів науково-педагогічного дослідження, допомогти майбутнім викладачам в оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями і навичками організації, проведення наукового дослідження, обробки їх результатів; розвивати науковий світогляд.

Завдання. Завдання полягає в ознайомленні студентів із сучасними методологічними проблемами науки; основними етапами науково-педагогічного пошуку; методами науково-педагогічного дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: значення основних методологічних принципів процесу наукового пізнання; значення педагогічних досліджень для ефективності педагогічної діяльності; методи математичної обробки результатів дослідження; понятійно-термінологічний апарат.

вміти: використовувати дані досліджень у практичній діяльності; вибирати адекватні методи дослідження й застосовувати їх для вивчення педагогічних явищ; розробляти програму дослідження згідно з методологічними й методичними підходами; визначати гіпотезу, мету й завдання дослідження; здійснювати кількісну й якісну обробку результатів дослідження; аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати вивчення педагогічних явищ.

Загальні компетентності 1, 3, 6

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність приймати обґрунтовані рішення; виховувати навички міжособистісної взаємодії, визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Фахові компетентності 1, 2, 3, 5

Здатність здійснювати науково-дослідницьку діяльність: аналіз, систематизація та узагальнення результатів наукових досліджень у сфері освіти, оцінка результатів наукових досліджень у сфері освіти з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій, визначення стану та потенціалу системи початкової освіти навчального закладу, визначення методів впливу на якісні показники у системі вищої освіти, здатність формулювати нові гіпотези та наукові задачі, вибирати належні напрями та відповідні методи для їх вирішення, беручи до уваги наявні ресурси, готовність застосовувати знання про сучасні методи дослідження.

Програмні результати навчання:**ПРН 3, ПРН 5, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17**

Здатність демонструвати уміння оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації, інтерпретації отриманих результатів, вивчення та застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, вміннями робити висновки; використовувати створення науково-методичного підґрунтя для ефективного застосування освітніх ресурсів у пошуковій роботі фахівця, вироблення аналітичних підходів для розуміння явищ і процесів педагогічного розвитку в контексті сучасної парадигми освіти; підбирати зміст, методи і організаційні форми навчання використовуючи різні види дидактичного матеріалу, тести, інформаційні завдання, різноманітні таблиці для оптимізації зусиль вчителя під час опрацювання навчального матеріалу з усіх навчальних предметів та предметів початкової освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	л		п	л	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1 (Методологія і методика педагогічних досліджень)										
Змістовий модуль 1. (Теоретичні основи наукових досліджень у педагогіці)										
Тема 1. Наука як форма суспільної свідомості	18	2	4		12	18	2			16
Тема 2. Навчально-дослідницька робота студентів. Сутність і планування педагогічного дослідження.	18	2	4		12	17	1			16
Разом за змістовим модулем 1	36	4	8		24	35	3			32
Змістовий модуль 2. (Методологія та методи науково-педагогічного дослідження)										
Тема 1.	18	2	4		12	17	1			16

Методологія педагогічної науки									
Тема 2. Теоретичні і емпіричні методи науково-педагогічних досліджень.	18	2	4		12	17	1		16
Тема 3. Педагогічний експеримент. Обґрунтування дослідження та його результатів	18	2	4		12	21	1		20
Разом за змістовим модулем 2 / Összesen a 2. tartalmi modulban	54	6	12		36	55	3		52
Усього годин	90	10	20		60	90	6		84

4. Темі семінарських занять

№	Назва теми	
1	Наука як форма суспільної свідомості	2
2	Навчально-дослідницька робота студентів	2
3	Сутність педагогічного дослідження	2
4	Планування педагогічного дослідження	1
5	Методологія педагогічної науки	1
6	Теоретичні методи педагогічних досліджень	1
7	Емпіричні методи науково-педагогічних досліджень	1
8	„Особливості використання методу малюнкових тестів в роботі з дітьми початкової школи”, „Умови ефективного використання соціометричного методу в роботі з дітьми початкової школи”, „Використання методу спостереження при вивченні індивідуальних особливостей дітей початкової школи ”	2
9	Педагогічний експеримент	1
10	Розробити структурну чи образну модель взаємозв'язку методів наукового дослідження.	2
11	Визначити тему та розробити науково-категорвальний апарат власного наукового дослідження.	2
12	Обґрунтування дослідження та його результатів	1
13	Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження.	1
14	Підготувати статтю за результатами узагальнення передового педагогічного досвіду.	1
Усього годин: 20		

5. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Класифікація методів наукового дослідження. Характеристика основних підходів до класифікації методів дослідження.
2	Об'єкт і предмет дослідження. Пояснити характер зв'язку об'єкта та предмета дослідження. Навести приклади.
3	Розкрити поняття „методика наукового дослідження”.
4	Розкрити поняття „методологія наукового дослідження”, „методологія педагогіки”
5	Мета дослідження. Конкретизація мети у завданнях дослідження. Навести приклади.
6	Етапи наукового дослідження. Підбір методів до завдань, що реалізуються в ході кожного етапу дослідження.

6. Методи навчання

Словесні: лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; практичні: метод вправ, практична робота; наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

7. Методи контролю

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Методологія і методика педагогічних дослідження» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів з курсу «Методологія і методика педагогічних дослідження» застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- методи письмового контролю: письмове тестування, модульна контрольна робота, реферат, есе;
- методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

Загальні критерії оцінювання успішності магістрантів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці:

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв магістрантом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді магістранта наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою,

	передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але магістрант спроможний усунути їх із допомогою викладача
«незадовільно»	виставляється магістранту, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться магістру, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення магістратури ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								залик	С
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	100
10	10	10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики/	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

1. підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, наукові періодичні видання
2. лани-конспекти лекцій, семінарських та практичних занять; – індивідуальні семестрові завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи слухачів;
3. тестові завдання для контролю та перевірки знань слухачів
4. мультимедійні презентації до навчальних занять
5. навчальні відеофільми, відеофрагменти лекцій, практичних, визовних заходів у ВНЗ

10. Рекомендована література

Базова

- Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
6. Воевутко Н. Ю. Дистанційний курс «Методологія та організація наукових досліджень» / Н. Ю. Воевутко. – Маріуполь: МДУ, 2016.
  7. Воевутко Н. Ю. Написання наукової статті: Методичні вказівки для студентів спеціальності «Переклад (новогрецька)» / Н. Ю. Воевутко. – Маріуполь: МДУ, 2015. – 40 с.
  8. Лузан П.Г. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. / Лузан Петро Григорович, Сопівник Ірина Віталіївна, Виговська Світлана Володимирівна. – 4-те вид. доповнене. – К.: НАКККиМ, 2012. – 368 с.
  9. Hornyacsek Júlia: A tudományos kutatás elmélete és módszertana. Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest, 2014.
  10. Falus Iván és mtsa: Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015

Допоміжна

1. Адаменко Олена Вікторівна. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття / Аніщенко О.В. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 703с.
2. Актуальні проблеми сучасної педагогічної науки і практики / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Кафедра педагогіки / Ніна Олексіївна Падун (уклад.). – Ніжин, 2005. – 16 с.
3. Артюх Станіслав Федорович Основи наукових досліджень: підручник / Артюх С.Ф., Лізан І.Я., Голопоров І.В., Несторук Н.А. / Українська інжен.-педаг. ак-мія. – Х. : УПА, 2006. – 277с.
4. Афанасьєв Анатолій Олександрович. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Афанасьєв Анатолій Олександрович, Кузькін Євген Юрійович. / Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 96с.
5. Білецький Ігор Павлович. Філософія науки: навч. посіб / Білецький Ігор Павлович, Кузь Олег Миколайович, Чешко Валентин Федорович / Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 128с.
6. Білоусова Тетяна Павлівна. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Білоусова Тетяна Павлівна, Маркітантов Юрій Олександрович. / Кам'янець-Подільський держ. ун-т. – Кам'янець-Подільський, 2004. – 120с.
7. Вербовський Вадим Володимирович. Як правильно підготувати наукове дослідження: навч.-метод. посіб. для студ. і магістрантів / Вербовський В.В. / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – 123с.
8. Гончаров Станіслав Михайлович. Студентські наукові дослідження в кредитно-модульній системі організації навчального процесу / Гончаров С.М. / Національний ун-т водного господарства та природокористування. – Рівне : НУВГП, 2006. – 128с.
9. Горбачук Василь Тихонович. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій для студ. та магістрантів пед. ун-ту / Горбачук В.Т. / Слов'янський держ. педагогічний ун-т. – Слов'янськ : СДПУ, 2003. – 88с.
10. Клименюк Олександр Валеріанович. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: авторський підручник / Клименюк А.В. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 398с.
11. Клименюк Олександр Валеріанович. Технологія наукового дослідження: авторський підручник / Клименюк А.В. – К. : ТОВ "Вид-во "Аспект-Поліграф", 2006. – 308с.
12. Крушельницька Ольга Володимирівна. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник для вищих навч. закл. / Крушельницька О.В. – К. : Кондор, 2006. – 206с.
13. Кульчицький Станіслав Владиславович. Методологія і методика наукового дослідження: матеріали до нормативного курсу / Кульчицький С.В. / Київський славистичний ун-т; Інститут історії України НАН України. – К., 2003. – 32с.

14. Кунда Неоніла Тарасівна. Методи наукових досліджень: навч. посіб. / Кунда Неоніла Тарасівна, Куницька Ольга Миколаївна / Національний транспортний ун-т. – К. : НТУ, 2007. – 84с.
15. Кустовська Олена Василівна. Методологія системного підходу та наукових досліджень: курс лекцій / Кустовська О.В. / Тернопільський держ. економічний ун-т. – Т. : Економічна думка, 2005. – 124с.
16. Максюта Микола Єгорович. Філософія науки: навч. посіб. для підгот. магістрів в агр. вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот./ Максюта М.Є. / Національний аграрний ун-т – К. : Урожай, 2004. – 418с.
17. Маниліч М. І. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Маниліч М. І., Григор'єв В. А., Григор'єв Д. В. – Чернівці : Букрек, 2005. – 252с.
18. Методологія і організація наукових досліджень: програма курсу (для магістрів) / Київський національний торговельно-економічний ун-т / Сергій Васильович Синяков (уклад.). – К. : КНТЕУ, 2003. – 22с.
19. Наукові дослідження в контексті історичних проблем: зб. наук. пр. / Одеський національний ун-т ім. І.І.Мечникова; Миколаївський навчально- науковий центр / Л.І. Семко (ред.кол.). – Миколаїв, 2003.
20. Ніколаєнко Станіслав Миколайович. Наукові дослідження в університетах - визначальний чинник зростання якості освіти / Ніколаєнко С.М. – К. : Прок-Бізнес, 2007. – 176с.
21. Основи наукових досліджень у психології: метод. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича / Олена Володимирівна Григор'єва (уклад.). – Чернівці : Рута, 2004. – 80с.
22. Пилипчук Марія Іванівна. Основи наукових досліджень: підруч. / Пилипчук Марія Іванівна, Григор'єв Анатолій Сергійович, Шостак Володимир Васильович. – К. : Знання, 2007. – 270с.
23. Пілюшенко Віталій Лаврентійович. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Пілюшенко Віталій Лаврентійович, Шкрабак Ірина Володимирівна, Славенко Едвін Ігорович. – К. : Лібра, 2004. – 344с.
24. Свердан Марія Романівна. Основи наукових досліджень. Практикум: навч.посібник для студ. вищих навч. закл. / Свердан М.Р. / Буковинський держ. фінансово-економічний ін-т. – Чернівці : Рута, 2003. – 191с.
25. Свердан Михайло Михайлович. Основи наукових досліджень: підруч. / Свердан Михайло Михайлович, Свердан Марія Романівна. / Буковинська держ. фінансова академія. – Чернівці : Рута, 2008. – 456с.
26. Становлення і розвиток наукових досліджень / Ю. Руданський (голов. ред.). – Львів, 1994. – 222с.
27. Стеченко Дмитро Миколайович. Методологія наукових досліджень: підручник. / Стеченко Дмитро Миколайович, Чмир Олена Сергіївна. – 2.вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317с.
28. Технологія наукових досліджень (схеми та приклади): навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т / Майя Степанівна Дороніна (уклад.). – 2. вид., випр. і доп. – Х. : ВД "Інжек", 2006. – 104с.
29. Тормоса Юрій Григорович. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни / Тормоса Ю.Г. / Київський національний економічний ун-т – К. : КНЕУ, 2003. – 76с.
30. Філіпенко Антон Сергійович. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / Філіпенко А.С. – К. : Академвидав, 2004. – 207с.
31. Цехмістрова Галина Степанівна. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Цехмістрова Г.С. / Київський ун-т туризму, економіки і права. – К. : Слово, 2003. – 240с.

11. Інформаційні ресурси

1. Логіка і методи педагогічних досліджень. [Www.tspu.edu. /3. 06. 2008/
http://www.tspu.edu.ua/kurs/4/Lekcii/Lec2.html](http://www.tspu.edu.ua/kurs/4/Lekcii/Lec2.html)
2. Басманов Є.І. ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ: Навчально-методичний посібник з основ наукових досліджень, виконання курсових і кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності. /3. 06. 2008/
<http://www.basmanov.sky.net.ua/Ukr/eksozgeogr.html>
3. Г.В.Беленька. КУРСОВА, БАКАЛАВРСЬКА, МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА ЯК СТУПЕНІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ СТУДЕНТА. Бердянський державний педагогічний університет. /3. 06. 2008/ © 2003-2007 Бердянський державний педагогічний університет, 71100, Україна, Запорізька обл., м.Бердянськ, вул.Шмідта, 4
[Http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_2_2005/21](http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_2_2005/21)
4. Свіренко Ж.С. [Гуманітаризація вищої освіти як соціально-педагогічна проблема.](http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_1_2004) Педагогіка №1'2004. /3. 06. 2008/ © 2003-2007 Бердянський державний педагогічний університет, 71100, Україна, Запорізька обл., м. Бердянськ, вул.Шмідта, 4.
[Http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_1_2004](http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_1_2004)
5. Основні напрями досліджень. Академія педагогічних наук України. /3. 06. 2008/ Академія педагогічних наук України вул. Артема, 52-А, Київ, 04053, Україна <http://www.apsu.org.ua/ua/science/direction/>
6. НАУКОВА РОБОТА. Library.tup. /3. 06. 2008/
http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/hi_sc/2003/nauk.htm
7. Фіцула М.М. Педагогіка. Інтернет-магазин «bookstore.net.ua» /3. 06. 2008/
<http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>
8. Наукові дослідження — шлях до розв'язання проблем педагогіки. Ua.textreferat. /3. 06. 2008/
<http://ua.textreferat.com/referat-12845.html>

*Додаток 1***Методичні вказівки до практичних (семінарських) робіт з дисципліни *Методологія і методика педагогічних досліджень***

Основною метою проведення практичних занять з даного предмету є:

- перевірити правильність та рівень засвоєння теми студентами;
- виявити неточності, недоліки і провести корекцію знань;
- спонукати до роботи з науковою літературою;
- залучати до аналізу конкретних педагогічних фактів і явищ;
- розвивати у студентів самостійність мислення, вміння висловити свою думку;
- контролювати систематичність підготовки до знань

У результаті проведення практичних занять студенти повинні знати:

- основні поняття та ідеї теми, що вивчається;
- наукову та навчальну літературу з теми;
- як і ким розвивалися основні ідеї, що викладені в лекції та зафіксовані в літературі;
- як із сукупності методів навчально-педагогічних досліджень вибрати саме ті, що дозволяють забезпечити успіх наукового пошуку;
- що потрібно робити для подальшого розвитку проблем, що обговорюються на занятті.

Студенти повинні вміти:

- користуватися літературою, довідниками, тощо;
- чітко і зрозуміло висловлювати свої думки;
- обстоювати, аргументувати свою позицію;
- самостійно робити висновки і узагальнення;
- аналізувати реальні факти, використовувати методи наукових досліджень;
- бачити і розуміти перспективи розвитку, збагачення та урізноманітнення методів досліджень.

Типи семінарських занять

Семінарське заняття - створення певних проблем з метою розвитку продуктивності мислення.

- ◆ Класичний семінар (семінар з виступами студентів).
- ◆ Семінар - обговорення доповідей, рефератів.
- ◆ Семінар - диспут.
- ◆ Семінар - бесіда.
- ◆ Семінар — розгорнута бесіда: передбачає попередню підготовку студентів з визначених завдань;
- ◆ Семінар— теоретична конференція: проводять зі студентами кількох груп курсу на основі вивчення об'ємного розділу чи цілої дисципліни;
- ◆ Семінар — розв'язання проблемних завдань: проводять на основі створення проблемних ситуацій, виокремлення проблемних завдань і праці над їх розв'язанням;
- ◆ Семінар — прес-конференція: кілька студентів готують повідомлення з вузлових питань, а всі учасники долучаються до їх обговорення;

Структура семінарів

1. Організаційна частина.
  - ознайомлення з темою та планом заняття.
2. навчально-дискусійна частина:
  - виступи доповідачів та їх опонентів;
  - роботи зі студентами, що не взяли участь в диспуті, але готові до відповідей;
  - висновки, узагальнення з кожного питання.
3. Заключна частина.

- мотиваційна оцінка роботи студентів.

Методи роботи на семінарі

1. Доповідь.
2. Бесіда.
3. Диспут.
4. Рецензування та обговорення рефератів.
5. «Мозковий штурм».
6. Поточний контроль знань.
7. Підсумкової конференції.
8. Семінар-обговорення.
9. Круглий стіл.

Методичні рекомендації по проведенню семінарів з Методологія і методика педагогічних досліджень

1. Семінарське заняття та його аналіз

Семінарське заняття- є формою навчання, що дає змогу ефективно організувати самостійну роботу учнів. Семінарське заняття найчастіше проводять в старших класах, при цьому учням надається можливість активно оперувати знаннями.

Допустимі: дискусії, заперечення, обговорення, аргументація.

Семінар- це живий творчий процес, який не може бути запрограмований в усіх деталях.

Завдання :

- Закріплення
- Розширення та поглиблення знань учнів
- Формування та розвиток навичок самостійної роботи учнів
- Реалізація диференційованого підходу до навчання з урахуванням індивідуальних особливостей учнів
- Створення умов для формування та розвитку пошуково-творчих знань та навичок.

За характером семінари поділяють на :

1. **Випереджальні семінарські заняття**- проводять перед вивченням невеликої за обсягом та нескладною за змістом теми.

Мета - формувати вміння орієнтуватись у змісті навчального матеріалу, виділяти описовий, пояснювальний та інструктивний матеріал.

Підготовка:інструктаж, розробки групових та індивідуальних завдань контроль за процесом підготовки учнів до семінару.

2. **Навчальний семінар**- проводиться в процесі вивчення теми.

Мета - поглибити знання, сформувати вміння та навички застосування теоретичних знань учнів у практичній діяльності, усунути прогалини у навчальних досягненнях учнів із засвоєної теми.

Підготовка :вчитель, спираючись на знання, вміння та навички учнів, набуті на попередніх навчальних заняттях, розробляє систему навчальних завдань для самостійної роботи (при цьому завдання повинні не дублювати аналогічні, раніше використовувані, а носити варіативно-тренувальний або реконструктивний характер).

Методи та прийоми : обговорення, дискусія, аналіз, висновки та пропозиції.

3. **Узагальнюючий (підсумковий) семінар**- проводиться після вивчення складної за змістом та великої за обсягом теми чи розділу навчальної програми.

Мета - формувати вміння та навички учнів самостійно синтезувати та поглиблювати знання, використовувати їх у практичній діяльності.

Підготовка : вчитель повинен визначити місце семінару в системі інших уроків з навчального предмета, правильно сформулювати мету та завдання семінару, визначити обсяг матеріалу для розгляду на занятті.

Організаційна сторона :

- Розробка питань та диференційованих завдань для обговорення
- Складання основної та додаткової літератури

- Завчасне (за 10-15 днів до заняття) доведення до відома учнів плану семінару
- Повідомлення про форму організації та проведення заняття
- Визначення ролі кожного учня як активного його учасника
- Підготовка спільно з учнями необхідного наочного матеріалу
- Забезпечення методичного та технічного оснащення семінарського заняття.

До підготовки семінару доцільно залучати завідувача бібліотекою, запропонувавши організувати виставку книг, посібників, зразків наочних матеріалів самостійних творчих робіт

Технологія проведення:

1. Вступне слово вчителя (повідомлення теми, розкриття актуальності, ознайомлення з планом).
2. Обговорення питань плану заняття може починатись з раніше запланованого повідомлення студента або з вільного його виступу
3. Після першого повідомлення чи виступу викликаного студента в обговоренні питання можуть брати участь всі бажаючі (при цьому дозволяється користуватися конспектами, підручниками, будь-якими джерелами)
Вчитель стежить за тим, щоб під час семінару була створена атмосфера доброзичливості та взаємної довіри, вільного обміну думками, співробітництва та співдружності. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів на семінарі залежить від вільного вибору опонентів, створення проблемних ситуацій, розгортання мікродискусій.
4. Завершується семінарське заняття підбиттям підсумків обговорюваної теми, оцінювання знань студентів.

Незалежно від типу семінарського заняття у процесі його спостереження та аналізу доцільно звертати увагу на такі **параметри**:

- Вибір теми
- Підготовка вчителя та студентів до семінару (розчленування теми на конкретні питання, інструктаж щодо роботи з основною та додатковою літературою, вибір форм самостійних повідомлень студентів - доповідь, реферат, виступ, опанування, підготовка ілюстративного матеріалу)
- Технологія проведення семінару (повідомлення теми, мета та завдань семінару, надання слова студентам для повідомлення з питань семінару, коментар щодо повідомлень учнів, концентрування уваги учнів на питаннях, які передбачені планом, постановка питань у процесі повідомлень студентів, що спонукають до дискусії, вимагають доказовості, міцних знань, винахідливості)
- Розкриття теми семінарського заняття (чи всі питання розкриті, глибина та повнота їх висвітлення, кількість «активних». учасників семінару, активізація і стимулювання студентів у процесі роботи)
- Підбиття підсумків семінарського заняття (чи розкрита тема, які знання здобули студенти, ставлення до заняття і творча активність учнів,

- Досягнення мети заняття, оцінювання і стимулювання учнів до активної участі в семінарі, похвала за кращі відповіді та активну участь у роботі семінару)
- Результативність семінарського заняття (закріплення та поглиблення здобутих раніше знань, набуття нових, формування в учнів умінь та навичок, зокрема самостійної роботи з першоджерелами, розвиток здібностей учнів, формування умінь застосовувати теоретичні знання на практиці, ступінь творчого мислення учнів, самоорганізація та самоконтроль)

Перелік семінарських занять

з методології і методики педагогічних досліджень

Семінарське заняття № 1

Тема. Наука як форма суспільної свідомості

План:

1. Наукове пізнання
2. Сутність науки. Наукові дослідження
3. Розвиток науки. Наукові революції
4. Внесок українських вчених у науку
5. Глобальні кризи й проблема цінності науково-технічного прогресу

Семінарське заняття №2

Тема. Навчально-дослідницька робота студентів

План:

1. Організація науково-дослідної роботи студентів
2. Кваліфікаційні науково-дослідні роботи студентів
3. Організація підготовки кваліфікаційної роботи

Семінарське заняття №3

Тема: Сутність педагогічного дослідження

План:

1. Поняття та функції наукових соціально-педагогічних досліджень.
2. Завдання наукового дослідження у соціальній педагогіці.
3. Види наукових соціально-педагогічних досліджень. Їх специфіка і можливості.
4. Етапи і методи соціально-педагогічного дослідження

Семінарське заняття №4

Тема: Планування педагогічного дослідження

План:

1. Що буде предметом дослідження?
2. За допомогою яких видів дослідних дій повинні вивчатися педагогічні проблеми?
3. В якому обсязі та в якій послідовності?
4. Коли та як виміряти і зафіксувати досліджуване явище?
5. Яким способом робити відбір і накопичувати емпіричний матеріал, що становитиме предмет аналізу?

Семінарське заняття №5

Тема: Методологія педагогічної науки

План:

1. Поняття про методологію педагогіки
2. Педагогічне дослідження і його рівні
3. Принципи науково-педагогічного дослідження
4. Категоріальний апарат педагогічного дослідження
5. Логіка педагогічного дослідження

Семінарське заняття №6

Тема: Теоретичні методи педагогічних досліджень

План:

1. Порівняння. Класифікація. Конкретизація.
2. Теоретичний аналіз. Індуктивні й дедуктивні методи.
3. Моделювання. Ізоморфізм. Модель

Семінарське заняття №7

Тема: Емпіричні методи науково-педагогічних досліджень

План:

1. Педагогічне спостереження. Опитування. Анкетування
2. Аналіз змісту педагогічної документації і результатів діяльності. Рейтинг.
3. Тестування. Експертна оцінка.

Семінарське заняття №8

Тема: „Особливості використання методу малюнкових тестів в роботі з дітьми початкової школи”, „Умови ефективного використання соціометричного методу в роботі з дітьми початкової школи”, „Використання методу спостереження при вивченні індивідуальних особливостей дітей початкової школи ”

План:

1. Специфіка методу соціометрії. Загальні відомості про соціометрію
2. Обґрунтування методики діагностики міжособистісних і міжгрупових відносин (соціометрія) Дж. Морено.
3. Матриця виборів.

Семінарське заняття №9

Тема: Педагогічний експеримент

План:

1. Загальні відомості про педагогічний експеримент
2. Чотири види експерименту.

Семінарське заняття №10

Тема: Розробити структурну чи образну модель взаємозв'язку методів наукового дослідження.

План:

1. Наукове пізнання і моделювання. Модель як метод описування системи.
2. Прогнозування як метод наукового дослідження.
3. Наукове пізнання і моделювання. Модель як метод описування системи.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Підготувати реферат на тему:

1. „Особливості використання методу малюнкових тестів в роботі з дітьми початкової школи”, „Умови ефективного використання соціометричного методу в роботі з дітьми початкової школи”, „Використання методу спостереження при вивченні індивідуальних особливостей дітей початкової школи ”
2. Розробити структурну чи образну модель взаємозв'язку методів наукового дослідження.
3. Визначити тему та розробити науково-категорвальний апарат власного наукового дослідження.
4. Підготувати статтю за результатами узагальнення передового педагогічного досвіду.
5. Складіть список використаних джерел до обраної Вами теми дослідження.

Рекомендована література

Основна:

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Воевутко Н. Ю. Дистанційний курс «Методологія та організація наукових досліджень» / Н. Ю. Воевутко. – Маріуполь: МДУ, 2016.
3. Hornyacsek Júlia: A tudományos kutatás elmélete és módszertana. Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest, 2014.
4. Falus Iván és mtsa: Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015

Додаткова:

1. Адаменко Олена Вікторівна. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття / Аніщенко О.В. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 703с.
2. Актуальні проблеми сучасної педагогічної науки і практики / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Кафедра педагогіки / Ніна Олексіївна Падун (уклад.). – Ніжин, 2005. – 16 с.

Додаток 2

**Методичні вказівки до самостійних робіт з дисципліни
Методологія і методика педагогічних досліджень**

ВСТУП

1. Самостійна робота студентів регламентується Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року № 161.

2. Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України передбачено, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, визначається робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного студенту для вивчення конкретної дисципліни.

3. Мета самостійної та індивідуальної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- здобуття студентом глибокої системи знань як ознаки міцності знань;
- самостійна робота студентів як результат морально-вольових зусиль їх.

Завдання самостійної та індивідуальної роботи студентів:

- навчити студентів самостійно працювати над літературою;
- творчо сприймати навчальний матеріал і його осмислювати;
- прищепити навички щоденної самостійної роботи в одержанні та узагальненні знань, умінь і навичок.

Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів

1. На самостійну роботу можуть виноситись:

- частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
- окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

2. Самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни:

- основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та методичні посібники);
- додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
- методичні матеріали (методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи студентами).

Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

3. При використанні студентами складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку викладача.

Система навчально-методичних засобів для забезпечення самостійної та індивідуальної роботи студентів

1. При самостійному опрацюванні навчального матеріалу велике значення для студента має навчально-методичний пакет, зміст якого передбачає:

- навчальну програму з навчальної дисципліни з чітким визначенням змісту й обсягу аудиторної і позааудиторної навчальної роботи;
- конспект лекцій, опорний конспект;
- основні поради студентам щодо вивчення конкретної дисципліни (у письмовій формі) з вимогами щодо оцінки знань з даної дисципліни;
- методичні рекомендації щодо вивчення окремих тем чи напрацювання практичних навичок;
- перелік читань, що виносяться на семінарські заняття;
- збірник контрольних завдань, запитань, тестів для самоперевірки;
- перелік літератури;
- робочий зошит (звіт) з виконання самостійної роботи.

2. Вимоги щодо складання методичних рекомендацій.

3. Види завдань до самостійної роботи.

Залежно від особливостей дисциплін викладач може видавати студентам різні види завдань самостійної роботи:

- ▶ робота з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій;
- ▶ самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту;
- ▶ робота з довідковою літературою;
- ▶ написання рефератів, повідомлень;
- ▶ підготовка письмових відповідей на проблемні питання;

Викладач не обмежується у виборі інших завдань для самостійної роботи за умови відповідності змісту завдання робочій навчальній програмі дисципліни.

Успішне виконання завдання самостійної роботи можливе за умови наявності в студентів певних навичок: уміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат); проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, проводити їх аналіз).

Самостійні та індивідуальні завдання можуть виконуватись у робочому зошиті, на окремих картках, альбомних листах у вигляді креслення, графіків, кросвордів, анатомічних малюнків в альбомах тощо. Кращі роботи як зразки залишаються в кабінетах (лабораторіях), експонуються на виставці студентських робіт тощо.

Організація контрольних заходів самостійної та індивідуальної роботи студентів

1. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів.

2. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять.

3. Форми поточного контролю:

- усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей студентів (5.....10 хв);

- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці лекції (5... 10 хв). Відповіді перевіряються й оцінюються викладачем у позааудиторний час. Бажано, щоб

контрольні питання були заздалегідь підготовлені на окремих аркушах, на яких студенти пишуть відповіді;

- фронтальний безмашинний стандартизований контроль знань студентів за кількома темами, винесеними на самостійну роботу (5... 10 хв), проводиться на початку семінарських, практичних чи лабораторних занять;

- перевірка домашніх завдань;
- перевірка набутих умінь на практичних, лабораторних заняттях;
- тестова перевірка знань студентів;
- інші форми.

4. Виконання деяких завдань самостійної роботи студентів може контролюватись під час проведення лабораторних і практичних занять, під час проведення семінарів (деякі питання семінару можуть торкатись тем, які частково або повністю пророблялись самостійно), викладач може передбачити проведення семінару повністю за темами самостійної роботи

5. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим планом для засвоєння студентами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується при проведенні занять.

6. Контроль за опрацюванням навчального матеріалу, винесеного на самостійну та індивідуальну роботу, проводиться викладачем на заняттях в позааудиторний час за двобальною ("зараховано", "не зараховано") або за впровадженою шкалою в навчальному закладі. Консультації та поточний контроль викладачі можуть проводити згідно з розкладом додаткових занять.

7. Результати поточного контролю за самостійну роботу студентів фіксуються в журналі обліку навчальних занять групи на окремій сторінці за відповідну тему.

Орієнтовні рекомендації щодо роботи студентів з літературою

Опрацювання матеріалу потрібно починати з прочитання всього тексту, параграфу, дотримуючись таких правил:

- зосередитись на тому, що читаєш;
- виділити саму суттєвість прочитаного, відкидаючи дрібниці;
- зрозуміти думку автора чітко і ясно, оскільки це допоможе виробити чітку й власну думку;
- мислити послідовно і обережно;
- уявити ясно те, що читаєш.

Після опрацювання тексту необхідно:

- виділити головну думку автора;
- виділити основні питання тексту від другорядних;
- усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і життям (практикою);
- закріпити прочитане у свідомості;
- пов'язати нові знання з попередніми в даній галузі;
- перейти до заключного етапу засвоєння й опрацювання - записів.

Записи можуть бути у вигляді конспекту, простих або розвинутих тезів, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

Конспект (лат. conspectus- огляд) - це коротка, стисла, послідовно викладена за текстом універсальна форма запису основного змісту прочитаного, яка може супроводжуватись різними вищезгаданими записами.

Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану, виділяючи основні думки, положення, підтвердження прикладами. Усі питання плану повинні бути ув'язані між собою.

Виписки використовуються при необхідності викладання найбільш важливих місць, фактів, цифрових даних, точного формування правил та законів.

Цитата (лат. citare- визнавати) - це послідовний вислів, яким підкреслюється положення тексту. Вона зберігає гостроту висловлювання автора, випикується послідовно, грамотно і зазначається джерело цитати.

Самостійна робота з методологія і методика педагогічних досліджень (за робочою програмою)

Самостійна робота			Вид навчального завдання	Форма контролю	Література
Порядковий номер названої дисципліни, назва теми програми	Підтема та окремі питання самостійного вивчення	Кількість годин			
Класифікація методів наукового дослідження. Характеристика основних підходів до класифікації методів дослідження.	1. Наука як система знань. Наукознавство та його основні розділи. Поняття, зміст, мета і функції науки. 2. Основні ознаки наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження. 3. Класифікація наукових досліджень	14	скласти таблиці	перевірка письмов. завдання	1. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. - К.: Кондор, 2003. - 192 с. 2. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. - К., 2003.

Об'єкт і предмет дослідження. Пояснити характер зв'язку об'єкта та предмета дослідження.	1.Об'єкт соціологічного дослідження 2.Предмет соціологічного дослідження	14	написати есе за змістом визначених літературних джерел	перевірка письмов. завдання	1.Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. 2. Адаменко Олена Вікторівна. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття / Аніщенко О.В. – Луганськ : Альма-матер, 2005.
Розкрити поняття „методика наукового дослідження”.	1.Види наукового методу 2.Теоретичний науковий метод 3.Емпіричний науковий метод	14	Проаналізуйте різні джерела і підготуйте реферат	перевірка письмов.	1.Лузан П.Г. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. / Лузан Петро Григорович, Сопівник Ірина Віталіївна, Виговська Світлана Володимирівна. – 4-те вид. доповнене. – К.: НАКККіМ, 2012. – 368
Розкрити поняття „методологія наукового дослідження”, „методологія педагогіки”	Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень.	14	Виписати в словник ключові поняття теми та пояснити їх	перевірка письмов. завдання	1.Hornyacsek Júlia: A tudományos kutatás elmélete és módszertana. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014.
Мета дослідження. Конкретизація мети у завданнях дослідження.	Дефініції "мета наукового дослідження"	14	Розкрийте сутність якісних методів, які Ви використовуваете у Вашому дослідженні	усне опитуван.	1.Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с

Етапи наукового дослідження. Підбір методів до завдань, що реалізуються в ході кожного етапу дослідження.	1. Загальні поняття процесу пізнання 2. Принципи та методи наукового пізнання Зб 2. Рівні методів наукових досліджень	14	Складіть три тестових завдання з теми	перевірка письмов. завдання	1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
---	---	----	---------------------------------------	-----------------------------	--

Самостійна та індивідуальна робота вимагає від студентів вміння працювати з літературою, а саме займатися добіркою фактичного матеріалу за даним питанням, виписування тез, робити термінологічні, статистичні та довідкові виписки. Велике значення при виконанні самостійної та індивідуальної роботи має робота з газетами та журналами, при добірці найповнішої інформації. Працюючи з різними літературними джерелами необхідно вміти визначати основне, головне, суттєве.

Література

Основна:

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
2. Воевутко Н. Ю. Дистанційний курс «Методологія та організація наукових досліджень» / Н. Ю. Воевутко. – Маріуполь: МДУ, 2016.
3. Hornyáček Júlia: A tudományos kutatás elmélete és módszertana. Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest, 2014.
4. Falus Iván és mtsa: Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015

Додаткова:

1. Адаменко Олена Вікторівна. Українська педагогічна наука в другій половині ХХ століття / Аніщенко О.В. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 703с.
2. Актуальні проблеми сучасної педагогічної науки і практики / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Кафедра педагогіки / Ніна Олексіївна Падун (уклад.). – Ніжин, 2005. – 16 с.
3. Алексєєнко Т. А. Основи педагогічного експерименту і кваліметрії: Навч.-метод. посібник / Алексєєнко Т. А., Сушанко В. В. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2003. – 41с.

Методичні вказівки до контрольних робіт з дисципліни Методологія і методика педагогічних досліджень

Методичні вказівки до контрольних робіт з курсу «Методологія і методика педагогічних досліджень» укладено з метою надання практичної допомоги студентам напряму «Початкова освіта» заочної форми навчання, що готуються до складання заліку.

Контрольні роботи укладено згідно з робочою програмою дисципліни з урахуванням різних розділів та тем лекційного курсу. Контрольні роботи – це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання студентом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу. Завдання контрольної роботи повинні допомогти студенту в оволодінні термінологією, основними положеннями навчальної дисципліни, навичками у вирішенні типових прикладів, ситуацій.

Перед тим як виконувати контрольну роботу, студент повинен обов'язково прослухати установчі лекції та закріпити теоретичний матеріал на практичних заняттях. Умовою допуску до заліку з «Методологія і методика педагогічних досліджень» є вчасно представлена для перевірки контрольна робота з дисципліни (не пізніше, ніж за два тижні до дати здачі іспиту).

Вибір варіанту завдання для написання контрольної роботи здійснюється за порядковим номером студента у списку академічного журналу.

Контрольна робота розглядається як різновид самостійної роботи студентів, що спрямована на формування вмінь самостійно працювати з теоретичним матеріалом, аналізувати найважливіші категорії дисципліни, встановлювати взаємозв'язок між її головними поняттями. У ході виконання контрольної роботи студент має навчитися визначати практичну спрямованість та значущість дисципліни, її зв'язок з іншими науками.

У методичній розробці наведені варіанти для виконання контрольних робіт, перелік літератури, вказівки щодо оформлення контрольної роботи тощо. Кожен варіант контрольної роботи включає тестові завдання, теоретичні питання і ситуаційні задачі, які охоплюють програму курсу «Методологія і методика педагогічних досліджень».

Використання «Методичних вказівок і завдань до контрольних робіт з дисципліни «Методологія і методика педагогічних досліджень» дасть можливість підвищити рівень самостійної підготовки студентів (заочної форми навчання). Набуті в процесі вивчення даного курсу знання та вміння дозволять вирішити конкретні практичні завдання і підготуватися до оволодіння нових дисциплін.

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Уважно прочитати конспект лекцій.
2. Проаналізувати теоретичний матеріал, що відпрацьовувався на практичних заняттях.
3. Уважно вивчити тематику контрольних робіт, що запропонована.
4. Підібрати відповідну літературу, у якій відбиваються обрані питання.
5. Зробити стислий конспект з тих питань, що обрано.
6. Обміркувати та проаналізувати теоретичні положення.
7. Конкретно та чітко відповісти на поставлені питання, ілюструючи виклад конкретними прикладами.
8. Вказати практичну значущість питань, що розглядаються.
9. Вказати літературу, що була використана.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Загальними вимогами до виконання контрольних робіт є чіткість, логічна послідовність викладення матеріалу, виключення можливості неоднозначного тлумачення, конкретність пояснень, наведених термінів і визначень, обґрунтованість висновків та прикладів.

Роботу слід оформлювати у рукописному вигляді у зошиті шкільного зразка, при цьому щільність тексту по всій роботі має бути однаковою. Писати слід чітко та розбірливо. Чітко

відокремлювати питання та розділи роботи.

Обов'язково вказати літературу, що була використана при підготовці контрольної роботи.

Також роботу можна виконувати у друкованому вигляді на одному боці аркуша паперу формату А4 (210 x 297 мм) з текстом, надрукованим шрифтом Times New Roman 14 кеглем через полуторний міжрядковий інтервал (до 30 рядків на сторінці). Текст розміщується на сторінці таким чином, щоб залишати поля наступних розмірів: зліва – не менше 25 мм, справа – 15 мм, зверху і знизу – по 20 мм.

Кожен варіант контрольної роботи складається з 10 тестових завдань, 2 теоретичних питань і ситуаційної задачі.

Відповіді на тестові завдання вказують арабськими цифрами через кому в окремий рядок відповідно до порядкового номера кожного тестового завдання. Кожне завдання тесту може мати від 1 до 5 відповідей. Наприклад, «Відповіді на тестові завдання»:

1. 1, 3, 5
2. 2, 4
3. 1
4. 5
5. 3, 4, 5
6. 1,2 і т.д.

Кожне нове питання і відповідна відповідь на нього має починатися з нової сторінки.

Вирішення ситуаційної задачі має супроводжуватись поясненнями, обґрунтуванням тих чи інших міркувань вибору та послідовності застосовуваних заходів.

Контрольна робота закінчується списком використаної літератури. При його складанні усі використані джерела викладаються в алфавітному порядку або в залежності від використання. Відомості про книги (монографії, підручники, статті і т.п.) повинні включати: прізвище та ініціали автора; назву; найменування видання (журналу); рік випуску; номер видання (журналу) і сторінки, на яких розміщена стаття.

Оцінка виконаної контрольної роботи проводиться наступним чином: правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 2 бали (загалом 20 балів), за теоретичне питання – у 5 балів, ситуаційну задачу – 10 балів. За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу з дисципліни за максимальною рейтинговою оцінкою – 40 балів.

Перелік питань для підготовки до заліку з дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

1. Пізнання, рівні наукового пізнання.
2. Сутність науки. Наукове дослідження. Форми наукового знання.
3. Розвиток науки. Наукові революції.
4. Глобальні кризи й проблема цінності науково-технічного прогресу.
5. Науково-дослідницька робота студентів.
6. Вимоги до написання реферату.
7. Тези доповіді та наукова стаття.
8. Підготовка магістерської роботи як кваліфікаційного дослідження.
9. Особливості науково-педагогічного дослідження.
10. Види досліджень у педагогіці.
11. Методологія науково-педагогічного дослідження.
12. Методологічні принципи науково-педагогічного дослідження.
13. Підходи до організації педагогічного дослідження.
14. Системний підхід до організації науково-педагогічного дослідження.
15. Компетентнісний підхід до організації науково-педагогічного дослідження.
16. Етика педагогічного дослідження.
17. Етапи виконання науково-дослідницької роботи.
18. Програма та методика науково-педагогічного дослідження.
19. Сутність поняття «метод дослідження». Абстрагування. Аналіз і синтез.

20. Сутність поняття «метод дослідження». Індукція і дедукція. Екстраполяція.
21. Сутність поняття «метод дослідження». Методи моделювання, порівняння, узагальнення.
22. Сутність поняття «метод дослідження». Ідеалізація та формалізація.
23. Сутність поняття «метод дослідження». Спостереження.
24. Сутність поняття «метод дослідження». Вивчення і узагальнення педагогічного досвіду.
25. Сутність поняття «метод дослідження». Вимірювання, метод експертної оцінки.
26. Сутність поняття «метод дослідження». Вивчення документації та результатів педагогічної діяльності.
27. Сутність поняття «метод дослідження». Методи опитування.
28. Сутність поняття «метод дослідження». Тестування.
29. Сутність поняття «метод дослідження». Соціометрія як метод дослідження міжособистісних відносин у групі.
30. Поняття експериментального методу в педагогічних дослідженнях, його види.
31. Особливості педагогічного експерименту.
32. Етапи педагогічного експерименту та їх планування.
33. Основні поняття математичної статистики. Кореляція.
34. Основні типи вимірювань у педагогічних дослідженнях.
35. Відбір контрольних і експериментальних груп.

Зразки тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Особлива форма процесу пізнання, систематичне та цілеспрямоване вивчення об'єктів, у якому використовують засоби і методи науки, і яке завершується формулюванням знання про досліджуваний об'єкт – це ...
2. Процес цілеспрямованого, активного відображення об'єктивного світу у свідомості людей це ...
3. Вихідне положення теорії, вчення, на основі якого логічно виводяться інші твердження – це:

1	принцип;
2	аксіома;
3	поняття;
4	факт.

4. Що з нижчепереліченого належить до форм наукового знання?

1	пізнання;
2	факти;
3	діяльність;
4	школа;
5	дослідження;
6	категорії;
7	методи;
8	теорії.

5. Із запропонованого переліку виберіть характеристики, які відрізняють наукове пізнання від повсякденного

1	традиційність;
2	використання наукової термінології;
3	систематизація знань;
4	отримання нових знань ;
5	спеціальна підготовка суб'єкта, що пізнає;
6	використання спеціальних засобів для отримання нового знання.

6. Класифікуйте наукові дослідження за ознаками

а) за способом і методами отримання нового знання	1) практичні
	2) технічні
б) за зв'язками із предметною діяльністю	3) теоретичні

- в) за сферою дослідження
- 4) гуманітарні
5) природничі
6) емпіричні

7. Виберіть та розмістіть у правильній послідовності складові наукової статті відповідно до вимог ДАК

1	постановка проблеми у загальному вигляді
2	термінологічний апарат
3	формулювання цілей статті
4	виклад основного матеріалу
5	об'єкт і предмет дослідження
6	аналіз останніх досліджень і публікацій
7	висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

8. Вкажіть характеристики поданих принципів науково-педагогічного дослідження

а)	об'єктивності	1) розгляд факту або явища на основі аналізу умов його проходження;
б)	сутнісного аналізу	2) передбачає всебічне врахування факторів, які породжують те чи інше явище, умов, за яких дане явище розвивається, адекватності дослідницьких підходів і засобів
в)	генетичний	3) досліджує перспективи розвитку об'єкта;
г)	єдності логічного та історичного	4) ставить вимогу доказовості, обґрунтованості вихідних засновків, логіки дослідження і його висновків; 5) передбачає співвіднесення у досліджуваних явищах зовнішнього, особливого й одиничного.

9. Вкажіть ознаки фундаментальних і прикладних науково-педагогічних досліджень

а)	фундаментальні	1) спрямовуються на розв'язання проблем, притаманних педагогічній практиці
		2) присвячуються розв'язанню проблем, наявних у педагогічній теорії
Б)	Прикладні	3) пізнаються базисні засади функціонування педагогічних систем чи їх окремих елементів
		4) здійснюється пошук шляхів ефективного використання базисних засад у конкретних педагогічних об'єктах

10. Мета дослідження конкретизується у ряді його ...